

REGIONALNE KWESTIE EKONOMICZNE NA WIOSNĘ 2015 R.

O Centralnej, Wschodniej i Południowo-Wschodniej Europie (ang. CESEE)

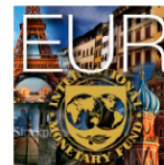
Godzenie konsolidacji finansowej i wzrostu

- *Podczas gdy większość krajów CESEE w dalszym ciągu rozwija się w zdrowym tempie, Rosja i inne kraje Wspólnoty Niepodległych Państw (ang. CIS) pozostają w recesji. Prognoza dla całości regionu mało zmieniła się w stosunku do planów z wiosny 2015 roku,*
- *... Ryzyko jednak poszło na minus przy słabszym wzroście wschodzących rynków i zakłóceniach w gospodarce, na skutek dołączenia ryzyka związanego z kryzysem migracyjnym do innych, długofalowo obecnych typów ryzyka.*
- *Priorytety polityki zależne są od tego, jak daleko zaszły gospodarki w korektach pokryzysowych. Tam, gdzie poprawa gospodarki jest mocno zaawansowana, priorytety przesunęły się w kierunku odbudowy buforów fiskalnych i reform strukturalnych.*
- *Wiele z krajów CESEE poczyniło postępy w konsolidacji finansów publicznych. Niektóre z nich także poprawiły jakość swojego budżetu, obcinając nieproduktywne transfery, reformując programy uprawnień publicznych i przenosząc obciążenie podatkowe z dochodu do podatków pośrednich. To powiedziawszy, reforma fiskalna pozostaje krytycznym elementem dla poprawy perspektyw długofalowego wzrostu krajów CESEE.*

Podczas gdy większość krajów CESEE rozwija się w zdrowym tempie, Rosja i inne kraje Wspólnoty Niepodległych Państw (ang. CIS) pozostają w recesji. Oczekuje się, że całościowo region CESEE wróci do obszaru dodatniego wzrostu w 2016 roku, w miarę tego jak gospodarki krajów CIS będą się stabilizować i zaczną wychodzić z kryzysu:

- *Trwająca ekspansja w krajach Europy Centralnej i Wschodniej (CEE), w Turcji oraz większości krajów Europy Południowo-Wschodniej (SEE):* Napędem wzrostu jest zdrowy popyt na rynku krajowym; wspierają go także niskie ceny ropy naftowej i lepsze perspektywy wzrostu obszaru euro. Kilka z krajów UE skorzystało także z tymczasowego zastrzyku inwestycyjnego, biorącego się z ostrego wzrostu utylizacji funduszy strukturalnych i spójnościowych UE. Kraje bałtyckie przejawiają mniejszą aktywność w związku ze słabym popytem z krajów CIS.
- *Ustępująca recesja w Rosji, na Ukrainie i w innych krajach CIS:* Oczekuje się stabilizacji na rok 2016, w miarę tego, jak gospodarka rosyjska będzie dostosowywać się do niskich cen ropy naftowej i sankcji, a zysk z reform i zredukowanych dyslokacji ekonomicznych zmaterializuje się na Ukrainie.

Bardziej wyrównany wzrost w przyszłości

CESEE: Perspektywy wzrostu realnego PKB (w procentach)

	Prognoza		
	2014	2015	2016
CESEE ¹	1.4	-0.6	1.3
Kr. bałtyckie ^{1,2}	2.8	1.9	2.9
Europa Środkowa i Wschodnia ^{1,3}	3.1	3.4	3.1
Jugovzhodna Evropa ^{1,4}	1.3	2.2	2.4
Poludniowo-Wschodnia Europa	-3.9	-7.1	0.7
Rosja	0.6	-3.8	-0.6
Turcja	2.9	3.0	2.9

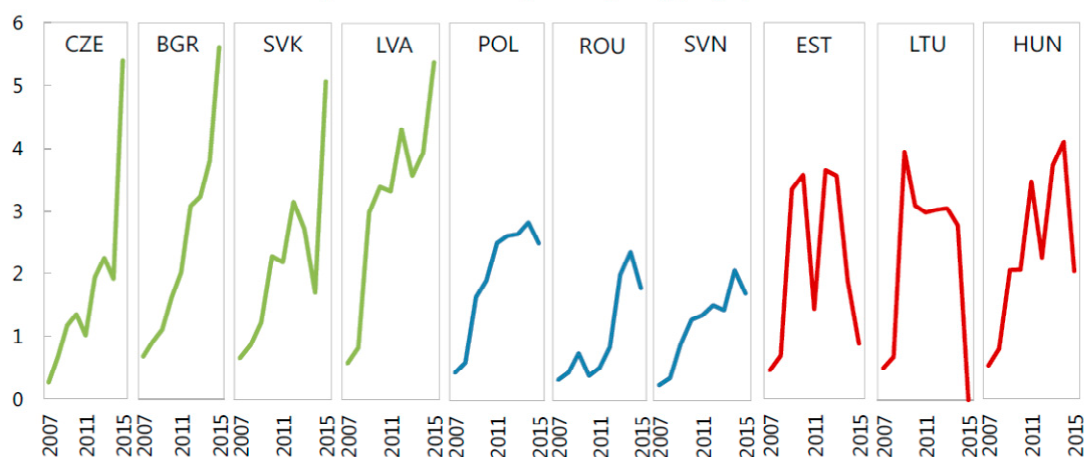
Uwaga: ¹ Średnia ważona. Wążona przez PKB mierzony według parytetu siły nabywczej. ² Estonia, Łotwa, Litwa; ³ Czechy, Węgry, Polska, Słowacja, Słowenia; ⁴ Albania, Bosnia i Hercegowina, Bułgaria, Chorwacja, Kosowo, Republika byłej Jugosławii Macedonia, Czarnogóra, Rumunia, Serbia; ⁵ Białoruś, Mołdawia i Ukraina.

Źródło: Baza danych „World Economic Outlook” IMF

Utylizacja funduszy UE

CESEE: Wpłaty z funduszy strukturalnych i spójnościowych UE na lata 2007-13 (Procent PKB kraju otrzymującego)

Źródło: Szacunki Komisji Europejskiej i pracowników MFW.

Uwaga: Dane za 2015 są do czerwca i są podzielone na pół prognozowanego PKB na 2015 r.

Pojawiły się nowe rodzaje ryzyka dla perspektyw - związane ze zwalnającą gospodarką Chin oraz trwającym kryzysem migracyjnym - co powoduje, że balans ryzyka się pogorszył.

Podczas gdy bezpośrednie powiązania handlowe z Chinami są relatywnie małe, region CESEE narażony jest na zwarzenie się nastroju inwestorów w odniesieniu do szerszych rynków wschodzących. Kryzys migracyjny w Europie, przynajmniej krótkoterminowo, mógłby stworzyć presję na finanse publiczne i zakłócić płynność handlu.

Priorytety polityki uzależnione są od tego, jak daleko gospodarki krajów zaszły w korektach pokryzysowych i od tego, jak bardzo są narażone na ryzyko zewnętrzne.

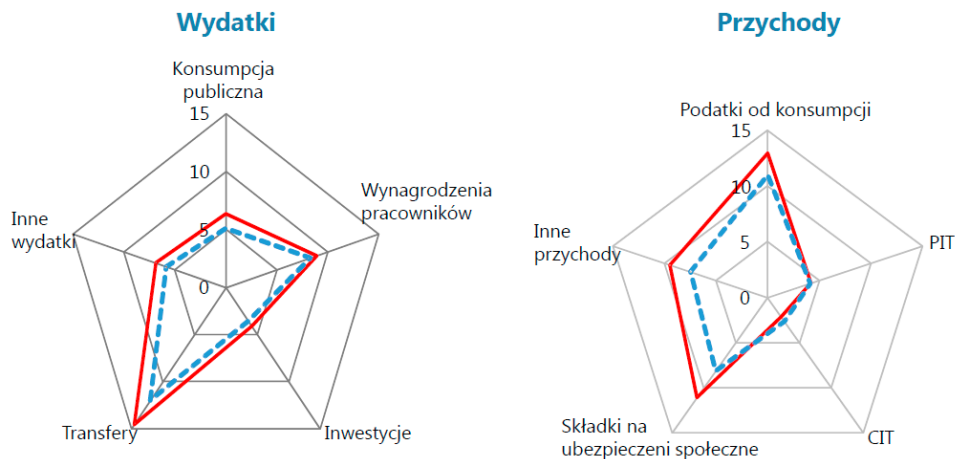
- Tam, gdzie poprawa gospodarki jest mocno zaawansowana, priorytety coraz bardziej przesuwają się w kierunku średnio terminowych celów, w tym odbudowy buforów fiskalnych oraz kontynuacji reform w celu poprawy środowiska działalności gospodarczej i zaadresowania kwestii słabości strukturalnych. Powiedziawszy to, kluczowe pozostałości po kryzysie - duży nawis niespłaconych kredytów i zadłużenia - wymagają dalszej pracy w niektórych krajach.

Jakość struktur budżetowych w CESEE porównuje się niekorzystnie do grupy rówieśniczej

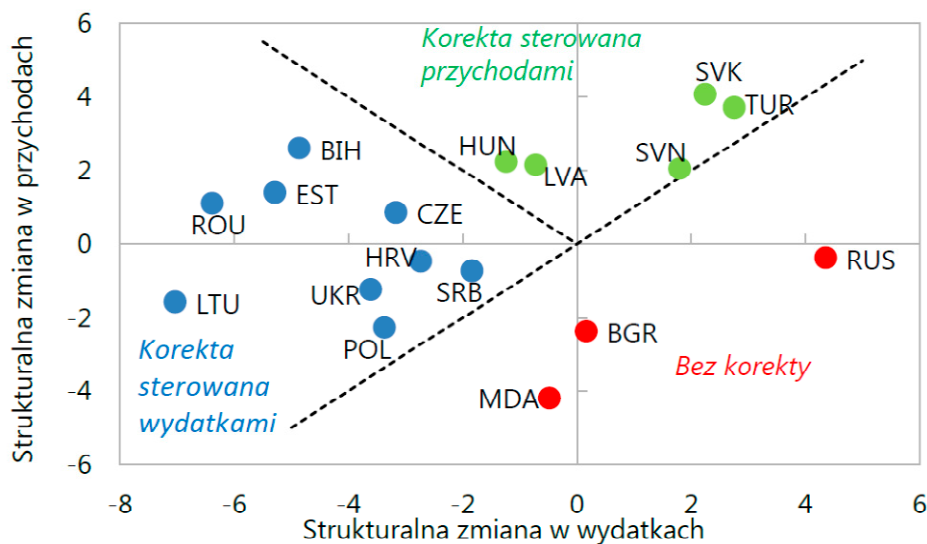
Budżet CESEE rzeczywisty kontra „rówieśniczy”

(Strukturalnie skorygowany, w procentach potencjalnego PKB)

Źródła: Baza danych „World Economic Outlook” MFW i obliczenia pracowników MFW.

Korekta fiskalna, 2008-14

Źródła: Baza danych „World Economic Outlook” MFW i obliczenia pracowników MFW.

- Dla krajów, które pozostają w recesji, kluczowym wyzwaniem jest takie postępowanie korektami w zakresie warunków handlowych i innych wstrząsów, aby wspierać słaby popyt i redukować wysoką inflację.
- Kraje narażone na zewnętrzne wstrząsy muszą być przygotowane do radzenia sobie z presjami rynkowymi poprzez wykorzystywanie elastyczności kursu wymiany walutowej jako amortyzatora wstrząsu, wraz z polityką makro podyktowaną rozważą, aby powstrzymać narastanie ryzyk sektora finansowego.

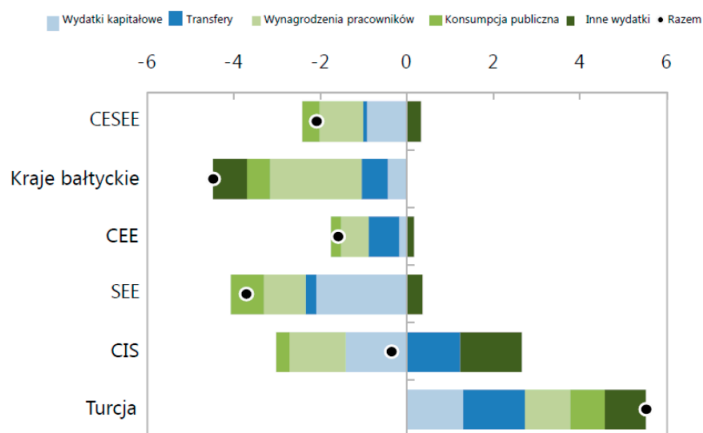
Poprawa przyjaznego podejścia budżetów państwowych do wzrostu pozostaje kluczowym wyzwaniem dla polityki. Budżety w regionie są stosunkowo nieprzyjazne wzrostowi, jako że relatywnie duża ich część jest wydawana na nieproduktywne działania takie jak transfery i konsumpcja publiczna. Po stronie przychodów do budżetu, relatywnie wysokie obciążenia publiczno-prawne z tytułu wynagrodzeń - szczególnie, składki na ubezpieczenie społeczne, które mogą być powodem pułapek zatrudnienia i ubóstwa - są niekorzystne dla wzrostu.

Struktury budżetowe zmieniły się zauważalnie w przeciągu ostatnich siedmiu lat, w miarę tego jak władze państwowe znalazły się pod presją konsolidacji finansów publicznych w następstwie globalnego kryzysu finansowego. W niektórych przypadkach, całkowita korekta fiskalna przekroczyła pięć procent potencjalnego wyniku i była ona zazwyczaj przyjmowana z góry. Większość krajów osiągnęła największą konsolidację raczej poprzez redukcję wydatków niż zwiększenie przychodów.

Struktura Konsolidacja wydatków

(Cyklicznie korygowane, w procentach potencjalnego PKB)

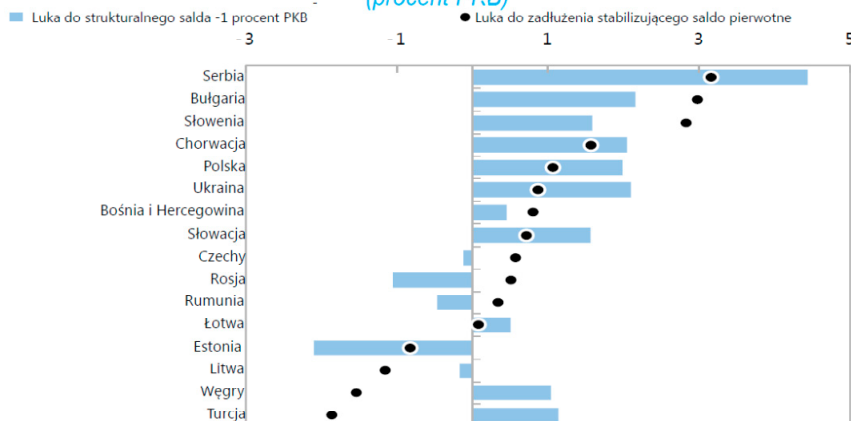

Źródła: Baza danych „World Economic Outlook” MFW i obliczenia pracowników MFW.

Wyzwania polityki fiskalnej – korekta jeszcze musi dobiec końca

Pozostałe potrzeby korekty (procent PKB)

Uwaga: Dług stabilizujący pierwotne saldo korzysta z poziomu rachunku bieżącego jako wartości odniesienia, a -1 procent PKB jest celem średnioterminowym Komisji Europejskiej dla wielu krajów CESEE. Żadna z tych miar nie pokazuje w pełni potrzeb konsolidacji fiskalnej.

Tendencją konsolidacji był pozytywny wpływ na jakość budżetów.

- Po **stronie przychodów** wiele krajów ucierpiało z powodu strukturalnych spadków podatku dochodowego od przedsiębiorstw, co było pokłosiem globalnego kryzysu finansowego, ale zrównoważyło ten spadek wzrostem form opodatkowania na które wzrost nie wpływa, takiego jak podatek VAT.

- Po stronie **wydatków** spore oszczędności często pojawiły się na skutek reformy programów uprawnień publicznych i redukcji konsumpcji publicznej. Równocześnie, wielu z krajów bałtyckich i Europy Centralnej - tych, które miały dostęp do funduszy strukturalnych i spójnościowych UE - udało się uniknąć szkodliwych dla wzrostu cięć w wydatkach kapitałowych. Cięcia inwestycyjne były większe w Europie Południowo-Wschodniej i w krajach CIS.

Konsolidacja oraz reforma budżetowa, przyjazne dla wzrostu, mają krytyczne znaczenie dla wzmocnienia perspektyw wzrostu długofalowego. W wielu krajach, korekty nie dobiegły jeszcze końca, szczególnie na terenie Południowo-Wschodniej Europy. Kluczowe priorytety polityki powinny obejmować:

- Redukcję *nieproduktywnych transferów* oraz dalszą reformę programów uprawnień publicznych - w tym publicznych systemów emerytalnych - przy równoczesnej ochronie produktywnych wydatków na zdrowie, edukację i infrastrukturę publiczną
- Reformę *zatrudnienia państwowego*, tam gdzie koszt płac sektora państwowego jest wysoki - albo z powodu nadmiernego zatrudnienia lub nieproporcjonalnie wysokich stawek płac w sektorze państwowym.
- Wykorzystanie *dostępu do funduszy strukturalnych i spójnościowych UE* - tam gdzie to możliwe - w celu uniknięcia cięć w inwestycjach państwowych.
- Przeniesienie opodatkowania z dochodów do konsumpcji - szczególnie przez VAT - oraz rozważenie wprowadzenia lub wzmocnienia podatku od emisji dwutlenku węgla i podatku katastralnego.

Kraje mające *zrównoważoną postawę fiskalną* mogłyby także skorzystać na reformie fiskalnej, która wzmocnia perspektywy długofalowego wzrostu. Priorytety obejmują poprawę wydajności wydatków państwowych, przeniesienie ciężaru opodatkowania od podatków dochodowych i tych składek na ubezpieczenie społeczne, które są szkodliwe dla wzrostu, poszerzenie podstaw opodatkowania oraz zredukowanie krańcowych stóp podatkowych.